

Seminari de recerca:

EPIDEMED

*Más allá de la Peste Negra.
Epidemias y crisis de mortalidad
en el nordeste peninsular, siglos XI-XVI:
reconstrucción de ciclos, medición de efectos y
análisis de respuestas*
(Ministeri de Ciència i Innovació,
PID2020-117839GB-I00)

ARQHISTEC

Grup de Recerca Consolidat 'Economies
alimentàries i dinàmiques poblacionals
a la Mediterrània occidental: Arqueologia i
Història de les societats premodernes'
(2021 SGR 1607 – UdL)

Coordinadors científics:

Pere Benito i Monclús (UdL)
Albert Reixach Sala (UdL)
Antoni Riera i Melis (IEC)
María José Vilalta i Escobar (UdL)

Informació i enllaç a la sessió:

albert.reixach@udl.cat

“El triomf de la mort” de Pieter Brueghel el Vell
(Museu del Prado, Madrid)

12e Seminari Crisis i cicles en la Història La ciutat davant la pesta. Primeres mesures preventives i de control

MODALITAT VIRTUAL

7 de juny de 2023

Universitat de Lleida
Facultat de Lletres

15:00 Presentació

15:15

Ann G. Carmichael
(Indiana University Bloomington)

*Italian Urban Responses to Recurrent
Plagues, 1340s-1540s*

16:00

Abigail Agresta
(George Washington University)

*The Lessons of Experience? Plague
Quarantine in the Late Medieval Crown
of Aragon*

16:45

Francisco José Alfaro Pérez
(Universidad de Zaragoza)

*Las administraciones urbanas frente a
las epidemias en la Monarquía
Hispanica de los siglos XVI y XVII*

Vista aèria de l'illa del Lazzaretto Vecchio de Venècia, on l'any 1423 es construí un llazaret pels malalts de pesta

Tot i que la memòria de crisis de mortalitat relativament recents estava ben present entre els habitants de les ciutats, l'arribada de la pesta bubònica a les ciutats de la Mediterrània el 1347-1348 suposà una experiència inèdita que les autoritats no sabien com afrontar. Els metges no entenien com es difonia la malaltia i les primeres mesures adoptades eren de caràcter higiènic o expiatori.

Tres dècades després algunes ciutats de la Mediterrània, en base a les experiències i el saber acumulat durant els primers episodis de pesta, començaren a assajar mesures preventives i de control de l'epidèmia que, amb independència de la seva efectivitat, perviurien al llarg de segles. La primera legislació que introduí modalitats de quarantena, aplicada a Dubrovnik el 1377, i posteriorment a Venècia i Milà, n'és un exemple.

A la Corona d'Aragó i al regne de Castella, les primeres respostes institucionals als recurrents brots de pesta són força mal conegudes. Jean-Noël Biraben i altres historiadors han destacat l'excepcionalitat, dins del món mediterrani, dels registres de cerca de morts a Barcelona i possiblement a València a partir de la tercera dècada del segle XV. Aquests registres testimonien que la gestió de les crisis sanitàries correspongué primer a les autoritats urbanes, que aquestes hagueren de comptar amb la col·laboració necessària del clergat diocesà, i que la monarquia restà en un segon pla.

La història de les primeres respostes institucionals contra la pesta abans de mitjan segle XVI, quan ja existien eficients xarxes d'informació interurbanes a gran escala i les ciutats disposaven de consells encarregats específicament de gestionar el "morbo", està en bona mesura per escriure.